

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методика викладання у вищій школі»
професійний обов'язковий освітній компонент
за освітньо-професійними програмами «Екстремальна та кризова
психологія», «Робота з персоналом»
підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 053 «Психологія»
мова навчання – українська

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах на
2023-2024 навчальний рік.
Протокол від «08» 08.2023 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Методика викладання у вищій школі»

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Даний курс передбачає ознайомлення з теоретичними положеннями та методиками викладання в вищій школі різних форм занять, дидактичних основ концепції про національну вищу освіту, видів засобів контролю знань й умінь здобувачів вищої освіти і способів їх застосування, питань щодо навчально-методичного забезпечення та педагогічної майстерності викладача вищої школи. Під час вивчення навчальної дисципліни у здобувачів вищої освіти формуються уявлення про становлення системи вищої освіти в Україні, її структуру та особливості розвитку в умовах Загально-європейського простору вищої освіти, вони вивчають педагогічні та психологічні основ навчання та виховання у вищій школі, сучасні технології, методи та засоби, які використовуються в процесі навчання, в тому числі методи організації самостійної, індивідуальної навчальної і науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти у вищій школі.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Кучеренко Сергій Михайлович, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 434. Робочий номер телефону – 707-34-74.
E-mail	smksmk5858@gmail.com
Наукові інтереси	- науковий аналіз поведінки особистості, груп, організацій; - психологічні особливості організації роботи персоналу в повсякденних, особливих та екстремальних умовах; - психологічний аналіз професійної діяльності.
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи з організації професійної діяльності персоналу, груп, організацій; - навички психологічного аналізу професійної діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1.Кучеренко С.М., Кучеренко Н.С. Організаційні аспекти психологічного забезпечення успішності службово - бойової діяльності майбутніх офіцерів технічного профілю. <i>Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». Вип.1, Т2. 2018. С. 159-165</i>

	<p>2.Кучеренко С.М, Назаров О.А., Кучеренко Н.С. Формування психологічної готовності фахівців технічного профілю як фактора ефективної організації професійної діяльності <i>Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». Вип.3, Т1. 2018. С. 196-201</i></p> <p>3.Кучеренко С.М., Мохонько Д. С.Психологічні особливості організації професійної діяльності спеціалістів ризиконебезпечних професій. <i>«Теорія і практика сучасної психології». Збірник наукових праць №4. 2018.С. 218-222</i></p> <p>4.Кучеренко С.М., Назаров О.О., Коваль С.М. Теоретико-практичні аспекти організації психологічної підготовки майбутнього офіцера технічного профіля до діяльності в особливих умовах. <i>«Габітус» науковий журнал з соціології та психології Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. Вип.18. Т.1 2020. С.86-90.</i></p> <p>5.Кучеренко С.М., Черкашин С.Д., Перелигіна Л.А. Застосування технік нейролінгвістичного програмування для підвищення життєстійкості та вольових якостей курсантів. <i>«Честь і закон» науковий журнал Національної академії Національної гвардії України №1(76). 2021. С.125-133.</i></p>
--	--

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосередини з 14.00 до 15.00 в кабінеті № 434. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: є формування комплексу знань, умінь, навичок, необхідних для розробки та проведення всіх видів занять у вищому навчальному закладі на основі застосування методів, засобів навчання і контролю та новітніх педагогічних технологій навчання у навчальному процесі в вищій школі.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	обов'язкова професійна

Рік підготовки	2-й курс
Семестр	3-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	5
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	150
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	14
- практичні заняття (годин)	-
- семінарські заняття (годин)	4
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсова робота (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	132
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль	іспит

Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного навчання необхідне опанування навчальними дисциплінами: організаційна психологія та основи організації праці, методика та організація наукових досліджень, основи професійної підтримки життя та кар'єри.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Відповідно до освітньо-професійних програм «Екстремальна та кризова психологія», «Робота з персоналом» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПР
Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.	ПР 1.
Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.	ПР 6.
Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях	ПР 7

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та спеціальні)	ЗК, СК
Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної	СК 1.

науки та / або практики	
Здатність організувати та реалізувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології	СК 5.
Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.	СК 9.

Теми навчальної дисципліни:

Модуль 1.

Тема 1.1. Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні.

Тема 1.2. Дидактичні основи підготовки кадрів у системі вищої освіти

Тема 1.3. Організація навчального процесу в системі підготовки кадрів у вищій школі

Тема 1.4. Лекція як організаційна форма навчання у ЗВО

Модуль 2.

Тема 2.1 Семінарські та практичні заняття як організаційна форма навчання у ЗВО

Тема 2.2 Методика організації курсового й дипломного проектування.

Тема 2.3 Інноваційні педагогічні технології активізації навчання

Тема 2.4 Особливості діяльності викладача ЗВО

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма навчання					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота	
2- й семестр						
Модуль 1						
Тема 1.1.	21	2	1		18	
Тема 1.2.	24	2			22	
Тема 1.3.	20	2			18	
Тема 1.4.	25	2	1		22	
Разом за модулем 1	90	8	2		80	
Разом	90	8	2		80	

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, завдання, основні категорії ПВШ	1
2	Методика підготовки та проведення лекції у вищій школі	1
	Разом	2

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма навчання					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота	
3- й семестр						
Модуль 2						
Тема 2.1.	16	2	1		13	
Тема 2.2.	16	2	1		13	
Тема 2.3.	14	1			13	
Тема 2.4.	14	1			13	
Разом за модулем 1	60	6	2		52	
Разом	60	6	2		52	

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методика підготовки та проведення семінарського заняття у вищій школі	1
2	Методика підготовки та проведення практичного заняття у вищій школі	1
	Разом	2

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗУ.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)
90–100	A
80–89	B
65–79	C
55–64	D
50–54	E

35–49	FX
0–34	F

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

2-й семестр

I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	4	-	-
	семінарські заняття	1	15	15
Разом за поточний контроль				15
II. Індивідуальні завдання контрольна робота				30
III. Підсумковий контроль (іспит) *				55
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

3-й семестр

I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	3	-	-
	семінарські заняття	1	15	15
Разом за поточний контроль				15
II. Індивідуальні завдання контрольна робота				30
III. Підсумковий контроль (іспит) *				55
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

* За виконання творчих робіт з навчальної дисципліни (участь в університетських олімпіадах з дисципліни, підготовка наукових статей, участь у конкурсах робіт і олімпіадах, виконання завдань із удосконалення дидактичних матеріалів з дисципліни тощо) здобувачу вищої освіти можуть нараховуватися додаткові, заохочувальні бали. Сума заохочувальних балів немає перевищувати 20.

Навчальні дисципліни і види робіт у семестрі, з яких передбачений підсумковий контроль, оцінюються за 100-бальною шкалою. 100 балів –максимально можлива сума підсумкової оцінки (з урахуванням додаткових заохочувальних балів). (Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України, п.7)

Поточний контроль.

2-й та 3-й семестри

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті:

14 – 15 балів - за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

11 – 13 балів - за ґрунтовні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач;

9- 10 балів - за знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні(несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

7-8 балів - за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабке застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

5-6 балів - за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабке застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

3-4 бали - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

0-2 бала - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Критерії оцінювання захисту контрольної роботи:

25 - 30 балів – за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

20 – 24 балів – за ґрунтовні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач;

15 - 19 балів – за знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні(несуттєві)

неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

11 - 14 балів – за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабке застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

6 – 10 балів - за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабке застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

3 – 5 балів – за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

0-2 балів – за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Підсумковий контроль. (2-й та 3-й семестри)

Критерії оцінювання знань здобувачів на іспиті:

45 - 55 - за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; надання аргументованих прикладів розв'язання практичних задач;

34 - 44 бали - за ґрунтовні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання; надання аргументованих прикладів розв'язання практичних задач;

23 - 33 бали - за знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні(несуттєві) неточності; надання аргументованих прикладів розв'язання практичних задач;

15 - 22 балів - за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, за слабку аргументацію наданих прикладів розв'язання практичних задач;

10 -14 балів - за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабку аргументацію наданих прикладів розв'язання практичних задач;

3 - 9 бали - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння аргументувати надані приклади розв'язання практичних задач;

0 - 2 балів - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, незнання основних фундаментальних положень, невміння надавати аргументовані приклади розв'язання практичних задач.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі усного екзамену.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Здобувач вищої освіти зобов'язаний сумлінно дотримуватися розкладу занять з навчальної дисципліни, не допускати пропуски та запізнення на заняття (без поважних причин), користуватися мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття тільки з дозволу науково-педагогічного працівника.
2. Здобувач вищої освіти зобов'язаний здійснювати якісну підготовку до семінарських та практичних занять, приймати активну участь в обговоренні навчальних питань, дотримуватись термінів до яких має бути виконано певне завдання.
3. Дотримання політики НУЦЗ України щодо академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у завданнях.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.
5. Викладач буде вдячний, якщо здобувач надасть відгук щодо якості навчання та висловіть свої пропозиції з покращення змісту курсу та форм роботи.

Рекомендовані джерела інформації

Література

1. Освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Харків.: НУЦЗУ, 2023. 30 с.
2. Освітньо-професійна програма «Робота з персоналом» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Харків.: НУЦЗУ, 2023. 37 с.
3. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. Київ, 2006. 384 с.
4. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ, 2004. 352 с.
5. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ, 2005. 486 с.
6. Нагаєв В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник.

Київ, 2007. 232 с.

7. Ортинський В. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Київ, 2009. 472 с.

8. П'ятницька В. Основи наукових досліджень у вищій школі Київ, 2003. 116 с.

9. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / за ред. З.Н.Курлянд. Київ, 2005. 399 с.

10. Перспективні освітні технології: науково- методичний посібник / За ред. Т.С.Сазоненко. Київ, 2000. 560 с.

11. Резван О. Методика викладання у вищій школі Харків, 2012. 152 с.

12. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі Київ, 2005. 239 с.

13. Туркот Т. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник Київ, 2011. 628 с.

14. Ушкаренко В. Організація самостійної роботи студентів Херсон, 2005. 96 с.

15. Фіцула М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник Київ, 2006. 351 с.

16. Цехмістрова Г. Основи наукових досліджень: навчальний посібник Київ, 2004. 240 с.

17. Якса Н. Основи педагогічних знань: навч. посібник Київ, 2007. 357 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://psychology-naes-ua.institute>

2. <http://www.nbu.gov.ua>

3. Українська асоціація організаційних психологів та психологів праці.

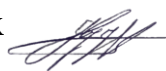
Режим доступу: <https://www.facebook.com/UAOPPP.Ukraine/>

Розробник:

доцент кафедри

психології діяльності в особливих умовах

кандидат психологічних наук, доцент

Сергій КУЧЕРЕНКО